

Sygn. akt II S 17/14

POSTANOWIENIE

Dnia 16 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA Wojciech Kociubiński

Sędziowie: SSA Ryszard Ponikowski

SSA Jerzy Skorupka (sprawozdawca)

po rozpoznaniu w sprawie **D. K.**

skargi na naruszenie prawa do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym przez prokuratora bez nieuzasadnionej zwłoki,

na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. Nr 179, poz. 1843)

postanawia

I. oddalić skargę podejrzanego D. K. jako niezasadną,

II. kosztami postępowania obciążyć podejrzanego D. K., zaliczając na ich poczet wniesioną opłatę w wysokości 100 złotych.

UZASADNIENIE

Podejrzany D. K. w dniu 7 stycznia 2014 r. złożył za pośrednictwem swojego obrońcy skargę na naruszenie jego prawa do rozpoznania sprawy o sygn. akt Ap V Ds. 28/09 w postępowaniu przygotowawczym, prowadzonym przez Prokuraturę Apelacyjną w Białymstoku, bez nieuzasadnionej zwłoki. Powyższa skarga wpłynęła do Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku w dniu 7 lutego 2014 r.

Powołując się na przepis art. 2 ust. 1, art. 3 pkt 4, art. 4 ust. 5 oraz art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843), skarżący wniósł o stwierdzenie przewlekłości w postępowaniu przygotowawczym o sygnaturze akt Ap V Ds. 28/09 prowadzonym przez Wydział V do Spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku oraz zasądzenia w związku z tym od Skarbu Państwa sumy pieniężnej w wysokości 20.000 zł (dwudziestu tysięcy złotych).

W ocenie skarżącego żądanie uzasadnione jest upływem dwu i pół rocznego terminu liczonego od momentu przedstawienia podejrzanemu D. K. zarzutów i niepodjęciem w tym okresie przez Prokuraturę Apelacyjną w Białymstoku żadnych czynności, które doprowadziłyby do skierowania przeciwko podejrzanemu aktu oskarżenia do sądu lub umorzenia postępowania w niniejszej sprawie.

W odpowiedzi na powyższe, Prokurator wniósł o oddalenie skargi, jako niezasadnej.

Przystępując do rozpoznania skargi, Sąd Apelacyjny ustalił następujące fakty:

Postanowieniem z dnia 14 listopada 2008 roku w Wydziale I Zamiejscowym w B. Biura do Spraw Przeszeczności Zorganizowanej Prokuratury Krajowej wszczęte zostało śledztwo w sprawie działania zorganizowanych grup przestępczych zajmujących się urządzeniem i prowadzeniem gier na automatach o niskich wygranych bez stosownego zezwolenia, które jest obecnie kontynuowane w Wydziale V do Spraw Przeszeczności Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku pod sygnaturą Ap V Ds. 28/09.

W celu efektywniejszego prowadzenia postępowania, w dniu 17 lipca 2013 r., prowadzenie przedmiotowego śledztwa, w zakresie o czyn z art. 107 § 1 k.k.s., powierzono poszczególnym Zarządom CBS KGP na terenie kraju, według wątków dotyczących spółek, które urządały i prowadziły gry na automatach o niskich wygranych. Wykonywanie poszczególnych czynności procesowych powierzono także kolejnymi zarządzeniami urzędem celnym, inspektorom kontroli skarbowej, Komendzie Wojewódzkiej Policji we W. oraz Komendzie Miejskiej Policji w B..

Na wniosek Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku Dyrektor Urzędu Kontroli Skarbowej w B. wszczął i przeprowadził wobec Spółek: (...), S., (...) i A. postępowania kontrolne m.in w zakresie rzetelności deklarowanych podstaw opodatkowania oraz prawidłowości obliczania i wpłacania podatków od osób prawnych i VAT.

Przedmiotowe postępowanie w wątku dotyczącym (...) sp. z o.o. zostało zakończone wydaniem przez Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w B. decyzji nr (...) z dnia 28 listopada 2012 r. określającej zobowiązania wskazanego podmiotu w podatku od towarów i usług w 2009 r. i utrzymanej w mocy decyzją Dyrektora Izby Skarbowej we W. nr (...) - (...) z dnia 14 marca 2013 r. Aktualnie trwa oczekiwanie na rozpatrzenie skarg na decyzje Dyrektorów Izby Skarbowych we W. i w W. dot. odpowiednio (...) P.H.U. (...) sp. z o.o., wniesionych przez strony do Wojewódzkich Sądów Administracyjnych (w przypadku spółki (...) sp. z o.o. w dniu 22.01.2014 r. zapadły decyzje utrzymujące w mocy decyzje wydane przez Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w B. z dnia 29 maja 2013 r. dotyczące określenia zobowiązań podatkowych w/w spółki w podatku dochodowym od osób prawnych za lata 2006-2009).

Postępowanie w zakresie dotyczącym (...) Sp. z o.o., obejmujące kilkadziesiąt połączonych postępowań karno-skarbowych, należących do właściwości różnych terytorialnych jednostek Urzędów Celnych, z uwagi na podmiot urządający i prowadzący gry na poszczególnych automatach o niskich wygranych, powierzono do przeprowadzenia śledztwa w zakresie o czyn z art. 107 k.k.s. Urzędowi Celnemu w K. w dniu 2 kwietnia 2012 r. oraz Urzędowi Celnemu w S. w dniu 26 kwietnia 2012 r. Urzędy te wykonywały na terenie całego kraju czynności polegające na: przesłuchiwanie świadków, uzyskiwaniu dokumentacji z akt weryfikacyjnych i kontrolnych szczególnego nadzoru podatkowego, opinii z badań poprzedzających rejestrację i badań uzupełniających, wniosków o rejestrację, regulaminów gier, zawieranych umów, a także obliczaniu korzyści osiągniętych z przestępstwa. W ramach śledztwa zatrzymano 163 automaty do gier o niskich wygranych zarejestrowanych na spółkę (...) Sp. z o.o.

Śledztwo było kilkakrotnie przedłużane. Ostatni raz postanowieniem Zastępcy Prokuratora Generalnego z dnia 19 grudnia 2013 r. na dalszy czas oznaczony, tj. do dnia 30 czerwca 2014 r. i prowadzone jest obecnie w trzech zasadniczych wątkach dotyczących: niedopełnienia obowiązków przez pracowników Ministerstwa Finansów, wydawania przez przedstawicieli jednostek badających upoważnionych przez Ministra Finansów nierzetelnych opinii stwierdzających zgodność badanych automatów z przepisami ustawy, a także w zakresie podmiotów urządających gry na automatach o niskich wygranych i podmiotów produkujących automaty wraz z oprogramowaniem.

W wątku dotyczącym (...) Sp. z o.o. w związku z poczynionymi ustaleniami i po kompleksowej analizie materiału w odniesieniu do zabezpieczonych automatów, przedstawione zostały zarzuty popełnienia czynu z art. 107§ 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. inspektorom nadzorującym punkty z automatami do gier o niskich wygranych, tj. M. S. (k. 8586, 8588-8590), H. Z. (k. 8599, 8601-8603), J. L. (k. 8593, 8595-8596). Zarzuty przedstawione zostały także członkom zarządu sprawującym nadzór nad działalnością spółki w zakresie urządań w/w gier, w tym:

- w dniu 02.03.2011 r. wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutów D. K. (k. 1223-1235), następnie zarzuty zmieniono w dniach 27.08.2012 r. (k. 3438-3442) i 28.02.2014 r. (k. 9753-9761); czynności z udziałem podejrzanego wykonywano w dniach 07.03.2011 r. (k. 1236-1386), 13.09.2012 r. (k. 3443-3446) i 10.03.2014 r. (k. 9762-9764),

- w dniu 22.03.2011 r. wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutów J. B. (k. 1535-1571), a następnie zarzuty zmieniono w dniu 28.02.2014 r. (k. 9765-9767); czynności z udziałem podejrzanego wykonywano w dniach 23.03.2011 r. (k. 1572-1585), 24.03.2011 r. (k. 1586-1615) i 10.03.2014 r. (k. 9768-9770),

- w dniu 28.02.2014 r. przedstawiono zarzuty W. M. (k. 9771-9772); czynności z udziałem podejrzanego wykonywano w dniu 11.03.2014 r. (k. 9773-9775),

- w dniu 28.02.2014 r. przedstawiono zarzuty D. M.; czynności z udziałem podejrzanego wykonywano w dniu 11.03.2014 r. (k. 9778-9780).

W okresie od stycznia 2014 roku do chwili obecnej, w ramach poszczególnych wątków śledztwa zarzuty przedstawiono lub zmieniono 65 osobom. Od początku trwania śledztwa zarzuty przedstawiono już łącznie 144 osobom, w tym 15 osobom, które wystawiały opinie techniczne potwierdzające spełnienie przez automaty ustawowych warunków, w tym 1 osobie związanej z Politechniką (...), 1 osobie związanej z Instytutem (...), 3 osobom związanym z (...), 3 osobom powiązanych z Politechniką L., 4 osobom powiązanych z Politechniką (...), a także 3 osobom powiązanych z Instytutem (...).

Do odrębnego prowadzenia wyłączone zostały dotychczas materiały w wątku tak zwanych rozmieniarek banknotów, dotyczące łącznie 20 podejrzanych, wobec których w postępowaniach o sygnaturach Ap V Ds 31/13, Ap V Ds 32/13, Ap V Ds 33/13, Ap V Ds 34/13 oraz Ap V Ds 35/13 podjęto już odrębne decyzje procesowe.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Skarga nie zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie wskazać należy, iż właściwym do rozpoznania przedmiotowej skargi jest Sąd Apelacyjny we Wrocławiu. Wobec tego, że przestępstwo ujawnione zostało we W. a jednym z zarzutów stawianych podejrzanemu D. K. jest zarzut działania w zorganizowanej grupie albo związku mającego na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego (art. 258 § 1 k.k.), właściwym miejscowo i rzeczowo do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji jest Sąd Okręgowy we Wrocławiu (art. 32 § 1 k.p.k. w zw. z art. 25 § 1 pkt 2 k.p.k.).

Oznacza to, że zgodnie z art. 4 ust. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z dnia 16 sierpnia 2004r. Nr 179, poz. 1843 z późniejszymi zmianami) właściwym do rozpoznania skargi na przewlekłość tego śledztwa jest sąd przełożony nad sądem, który byłby właściwy rzeczowo do rozpoznania sprawy, a zatem Sąd Apelacyjny we Wrocławiu.

Dalej należy zważyć, że zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U.04.179.1843), z przewlekłością postępowania mamy do czynienia wówczas, gdy trwa ono dłużej, niż jest to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Przy ocenie, czy doszło do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki - zgodnie z art. 2 ust. 2 powołanej ustawy - należy mieć w szczególności na uwadze terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia tego postępowania, charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawłości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Nie ulega zatem wątpliwości, że ocena, czy w konkretnej sprawie doszło do przewlekłości postępowania, nie powinna ograniczać się wyłącznie do upływu czasu i subiektywnych odczuć skarżącego, lecz jest wypadkową czynników obiektywnych oraz czasu niezbędnego do podejmowania działań zgodnych z obowiązującymi przepisami, przewidyjącymi zachowanie określonych procedur (zob. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 11 maja 2005r. sygn. akt II S 26/05).

W orzecznictwie i judykaturze ugruntowało się stanowisko, że nie każda zwłoka może być przyczyną stwierdzenia przewlekłości, lecz jedynie zwłoka nieuzasadniona. Ocena, czy postępowanie trwa dłużej niż to konieczne, dokonywana musi być zawsze na podstawie zarówno analizy charakteru dokonywanych czynności, jak i stanu faktycznego sprawy.

W kontekście tychże kryteriów, Sąd Apelacyjny nie stwierdził, aby w toku postępowania przygotowawczego doszło w niniejszej sprawie do nieuzasadnionej beczynności organów je prowadzących. Skarżący zarzucał Prokuraturze Apelacyjnej w Białymstoku niepodjęcie żadnych czynności, które doprowadziłyby do skierowania przeciwko podejrzanemu aktu oskarżenia do sądu lub umorzenia postępowania w niniejszej sprawie. Wnioski te nie znajdują jednak odzwierciedlenia w zgromadzonym materiale dowodowym. Nie można także stracić z pola widzenia złożonego i wielowątkowego charakteru niniejszego postępowania. Zakres przedmiotowy śledztwa jest bowiem wyjątkowo obszerny i wymaga dokonywania czynności dowodowych na szeroką skalę. Przypomnieć należy, że skarżący jest jednym ze 144 osób podejrzanych, a obszerność sprawy obrazuje już sama liczba akt sprawy (ok. 500 tomów akt głównych). Wszystko to sprawia, że pomimo podjęcia szeregu czynności procesowych, nie udało się dotychczas zakończyć śledztwa skierowaniem aktu oskarżenia do sądu.

Podkreślenia wymaga również fakt, iż sprawa podejrzanego D. K. - w zakresie wątku śledztwa dotyczącego spółki (...) sp. z o.o. - nie stanowi wyizolowanego, odrębnego wątku postępowania, oderwanego od pozostałych, które prowadzone są w ramach śledztwa Ap V Ds. 28/09. Ustalenia wynikające z podejmowanych czynności w ramach jednego wątku, rzutują na wyniki i ustalenia również w pozostałym zakresie tego rozległego postępowania.

Wbrew zarzutom skargi, od momentu wydania postanowienia o przedstawieniu zarzutów podejrzanemu D. K. przeprowadzono do chwili obecnej szereg czynności procesowych zmierzających do wyjaśnienia wszystkich wątków postępowania. Przedstawione zostały zarzuty kolejnym podejrzanym oraz wykonano z ich udziałem stosowne czynności procesowe. Kolejnymi zarządzeniami powierzono wykonywanie określonych czynności procesowych urzędowi celnym, inspektorom kontroli skarbowej, Komendzie Wojewódzkiej Policji we W. oraz Komendzie Miejskiej Policji w B.. Podmioty te wykonywały w 2012 i 2013 roku czynności procesowe zmierzające do wyjaśnienia wszystkich ujawnionych nieprawidłowości i nadużyć na rynku gier hazardowych związanych z przedmiotowym śledztwem. Systematycznie trwają czynności związane z analizą obszernej dokumentacji księgowej zwróconej z Urzędu Kontroli Skarbowej w B. po zakończonym postępowaniu kontrolnym, a także z analizą protokołów przesłuchań świadków przeprowadzonych przez inspektorów kontroli skarbowej (ok. 900) i funkcjonariuszy Urzędów Celnych (ok. 400). Wykonywane są również dodatkowe czynności polegające na przesłuchiwaniu pracowników sektora administracyjno-księgowego.

Podkreślić jednocześnie należy, iż zarówno czynności przeprowadzone w okresie rzekomej przewlekłości postępowania, jak i te które zaplanowane były do podjęcia na początku 2014 roku, stały się podstawą do kolejnego przedłużenia śledztwa na dalszy czas oznaczony, do dnia 30 czerwca 2014 r. Uznano tym samym, że dotychczasowy przebieg postępowania oraz czas jego trwania wynika z szeregu czynników obiektywnych, w tym przede wszystkim wielopodmiotowego i wielowątkowego charakteru sprawy. Jednocześnie w miarę wykonywania kolejnych czynności procesowych prokurator wyłącza sukcesywnie odpowiednie materiały śledztwa do odrębnego prowadzenia i w konsekwencji w postępowaniach o sygnaturach Ap V Ds 31/13, Ap V Ds 32/13, Ap V Ds 33/13, Ap V Ds 34/13 oraz Ap V Ds 35/13 podjęto odrębne decyzje procesowe.

Skarżący z kolei, domagając się natychmiastowego zakończenia postępowania, poprzez skierowanie aktu oskarżenia do sądu lub jego umorzenie, zdaje się tych okoliczności nie dostrzegać. Warto dodać, że śledztwa prowadzone w sprawach związanych ze zorganizowaną przestępczością, przestępczością gospodarczą czy przestępstwami skarbowymi będą z zasady wymagać więcej czasu i ocena przewlekłości musi te okoliczności uwzględniać. Długotrwałość postępowania przygotowawczego w niniejszej sprawie nie jest wynikiem opieszałego wykonywania czynności przez organ prowadzący postępowanie (nieuzasadnionej przewlekłości), lecz wynika z przyczyn obiektywnych i potrzeby wykonania wielu czynności pozwalających na wszechstronne wyjaśnienie sprawy. Nie oznacza to jednak, że Sąd Apelacyjny nie ma żadnych zastrzeżeń co do sprawności postępowania. Zważyć bowiem

należy, że szybkość i sprawność postępowania nie jest celem samym w sobie, ale sposobem czy środkiem realizacji celów procesu karnego, o których mowa w art. 2§1 pkt 1-3 KPK, a w dalszej kolejności konstytucyjnego prawa oskarżonego do sądu. Postępowanie karne powinno być więc prowadzone sprawnie, aby w rozsądnym terminie doszło do rozstrzygnięcia kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego. Niedopuszczalne jest zatem uwikłanie obywatela w proces karny, w tym w postępowanie przygotowawcze, w którym rozstrzygnięcie o przedmiocie tego postępowania nastąpi w niedającym się określić terminie. Przedstawienie obywatelowi zarzutu popełnienia przestępstwa wiąże się z wymiernymi uciążliwościami dla niego. Stąd rozstrzygnięcie kwestii bezprawności i karalności jego zachowania powinno nastąpić zgodnie z dyrektywą wyrażoną w art. 2§1 pkt 4 KPK, a zatem w rozsądnym terminie. Mając na uwadze powyższe uwagi, a także całościowo oceniając dotychczasowy sposób prowadzenia postępowania przygotowawczego, należy z całą mocą zwrócić uwagę na konieczność zintensyfikowania czynności procesowych, w celu jak najszybszego zakończenia tego etapu postępowania.

Z powyższych względów należało oddalić skargę podejrzanego D. K. na przewlekłość postępowania przygotowawczego, a także obciążyć go kosztami postępowania, zaliczając na ich poczet wniesioną opłatę w wysokości 100 zł. Podstawę tego rozstrzygnięcia daje przepis art. 17 ust. 1 ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z dnia 16 sierpnia 2004r. Nr 179, poz. 1843 z późniejszymi zmianami).